

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. III. Vtrùm prædestinitio efficax Dei tollat libertatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

iam esse difficile reddere rationem, cur repugnet alius intellectus, qui possit cohibere assensum, etiam circa rem propositam manifestè, nec non possit illi dissentiri, sicut dicunt aliqui, de facto à voluntate posse cohiberi assensum circa conclusionem eundem. Sed quidquid de hoc sit, certè in prioribus duobus casibus nullo modo videtur repugnare libertas omni intellectui possibili.

SECTIO III.

Utrum prædefinitio efficax Dei tollat libertatem.

45 **I**MMERITO nonnulli quæstionem hanc purè Theologicam reputant. Si enim ad Philosophum spectat, agere de voluntatis libertate, & de his quibus illa possit impediri, ob quam rationem de prædeterminationibus in Physicis agendum erat, nisi aliunde impediremur, pertinebit scilicet ad præsentem Disputationem inquirere, an à prædefinitioe Dei efficaci arbitrij ledatur libertas. Ad Theologum verò spectabit, an detur de facto, vel necessaria sit ad prædestinationem, à quo nos in præsentem abstinemus.

Prædefinitiois nomine intelligo intentionem efficacem Dei de existentia alicuius actus nostri, & de hac quærimus, an tollat libertatem.

CONCLUSIO in nostrâ Societate communissima est, nulli libertatem per hanc prædefinitioem. Eam defendit P. Suarez sæpè, Vasquez autem, quem pauci alij sequuntur, acriter hanc voluntatè efficacem seu prædefinitioes impugnant. Duo sunt præcipua eius argumenta, primum à libertate, secundum à ratione coronæ circa gloriam.

SUBSECTIO PRIMA.

Argumentum à libertate solum.

46 **A**RGUMENTUM à libertate sit, Quia hæc prædefinitio antecedit nostrum usum libertatis, & ea posita non potest non esse actus, ergo tollit libertatem, quia suppositio antecedens connexa cum effectu cogit ad illum. Miror, hoc argumento uti Auctores admittentes scientiam mediam. Etenim ante consensum absolutum datur in Deo scientia media de eiusdem futuritione, & voluntas dandi auxilium, ex quibus duabus rebus infallibiliter inferitur absoluta futuritio consensus, non minùs quàm inferitur ex prædefinitioe; ergo etiam tollitur libertas. Hoc argumentum polui Disputatione v. de Scientiâ Dei, num. 63. ad impugnandam scientiam mediam: cui ibi respondi, eam suppositionem, quæ desumitur ex ipso effectu futuro sub conditione liberâ, & inde præcisè habet infallibilitatem, non posse tollere libertatem, quia est suppositio, & impossibilitas secundum quid; omne enim quod est, dum est necesse est esse, quæ necessitas non potest libertati præiudicare.

Hanc solutionem etiam applico in præsentem pro prædefinitioe, quæ (ut inferius explicabitur) nullam aliam habet infallibilitatem respectu effectus, nisi quatenus nititur futuritioni conditionatæ liberæ effectus prædefiniti, & infer me-

dia illa, seu conditionem, sub quâ infallibiliter futurus prævidetur effectus.

Diffidit meritò huic argumento ita posito quidam securus Vasquez sententiam; unde aliter voluit probare, destrui libertatem à prædefinitioe; quia, inquit, eo ipso quòd Deus efficaciter velit Petrum conuerteri, implicat, ut det auxilium generale sufficiens ad carentiam conuersionis; nam hoc auxilium est voluntas inefficax de carentiâ, prout alibi explicuimus: at eo ipso quòd Deus velit efficaciter conuersionem, non potest carentiam ipsius neque ineffaciter velle, nec potest aliam voluntatem inefficacem habere de ipsâ conuersione, hæ enim voluntates inter se repugnant. Quod sic explicat. Voluntas efficax est illa, quâ Deus ita vult conuersionem v. g. ut nullo pacto velit esse eius carentiam, inefficax autem aliquo modo, & aliquo pacto vult carentiam; sed nullo pacto illam velle, & illam velle aliquo pacto, sunt contradictoria, ergo hæ duæ voluntates repugnant inter se.

Hoc argumentum est multò debilius præcedenti: nam in omnium & ipsius arguentis sententiâ, voluntas efficax de aliquo obiecto nullatenus repugnat cum inefficaci de contradictorio: v. g. qui efficaciter propter tempestatem vult 48 proicere merces in mare, ineffaciter quantum est ex se optat eas saluare, & non proicere. Idem est in omnibus casibus, ubicumque facimus aliquid cum aliquâ repugnantia. Præterea in ipso Deo, & in præsentem materiâ habemus clara exempla: nam Deus vult ineffaciter omnes homines saluari, & tamen cum hac voluntate præuisâ impenitentia finali coheret voluntas efficax de non saluando. si autem hæ voluntates repugnarent, nec post præuisam impenitentiam possent coherere, sicut non possunt coherere duæ efficaces, vna de saluando, altera de non saluando eodem v. g. homine Petro, licet vna sit ante altera post demerita; quia repugnantia, quam habet 49 inter se, semper retinetur. Idem est circa salutem B. Petri, de quâ Deus nunc habet duas voluntates, vnam efficacem saluandi post præuisâ meritâ, & aliam inefficacem de damnando illo, si in peccato mortuus fuisset, quæ inter se nullo modo repugnant.

Ad probationem respondeo, voluntatem efficacem non dicere, quòd oppositum nullo modo ametur, sed quòd non ametur efficaciter: amari autem efficaciter, & aliquo modo ineffaciter amari, non sunt contradictoria, nec contraria, nec repugnantia villo modo, ut per se patet.

Possêt aliquis vrgere: Si Deus volens efficaciter conuersionem, parat auxilium ad carentiam; ergo parat auxilium, ut frustretur eius voluntas, quod videtur prorsus repugnare. Respondeo, cum Deus per scientiam mediam cognouerit, illum hominem hic & nunc, quantumuis habeat auxilium paratum ut non conuertatur, infallibiliter tamen conuertendum, non dare Deum auxilium, ut frustretur eius voluntas, sed ut possit fieri oppositum; perinde ac Deus sciens ab æterno Petrum peccaturum, dum illum in tempore à peccato coercere conatur auxiliis & inspirationibus, non conatur, ut scientia quam de peccato habet reddatur falsa, casu quo Petrus non peccet; solum enim contendit, ut Petrus non peccet, non quidem ex suppositione quòd peccaturus sit, 50 quia

quia hoc implicat contradictionem, sed in sensu diuiso: ita similiter auxilium indifferens datum post prædefinitionem non est, ut in sensu composito cum prædefinitione, & consequenter cum futuritione conditionatâ conuersionis non fiat ipsa conuersio, hoc enim repugnat, quia non potest simul esse & non esse conuersio; est ergo illud auxilium, ut in sensu diuiso à scientiâ mediâ, & prædefinitione Petrus non conuertatur; nam in sensu composito non potest non conuerti: hæc autem impossibilitas, & sensus compositus, quia est consequens & non antecedens, ut dixi alibi, non tollit libertatem, quo differt à sensu composito prædeterminationis; quæ cum omnino sit antecedens, & non let locum carentiæ, tollit libertatem ad illam.

SUBSECTIO SECUNDA.

Nona argumenta de libertate etiam desumpta.

POSSET quis vltius vrgeri: Si ex suppositione scientiæ mediæ de conuersione Petri futurâ, Deus poneret prædeterminationem, adhuc tolleretur libertas, quia prædeterminatio antecedit statum absolutum, & est connexa cum operatione, licet supponat futuritionem conditionatam; ergo & prædefinitio, licet supponat scientiam mediâ, quia tamen antecedit futuritionem absolutam, & est connexa cum effectu non minus quàm prædeterminatio, tollit libertatem.

52 Respondeo, negando consequentiam. Disparitas est manifesta: nam physica prædeterminatio independenter à scientiâ mediâ infert suum effectum: quod autem hîc & nunc ea detur ex suppositione futuritionis conditionatæ, est omnino per accidens. Præterea iam in statu absoluto mutantur conditiones, sub quibus præuisa erat conuersio liberè exercenda; fuit enim præuisa sine prædeterminatione. Si autem postea in statu absoluto ponitur prædeterminatio, iam mutatur status conditionatus non solum quia fit absolutus, sed quia fit alius sub aliis causis, & aliter operantibus in conditionato totaliter sine prædeterminatione, in absoluto verò partialiter cooperante etiam prædeterminatione. Nihil autem horum reperitur in prædefinitione, quæ in primis non habet aliam connexionem cum effectu ex se (ut dicemus infra) nisi quatenus innititur scientiæ mediæ, & determinat ad danda auxilia, sub quibus præuisus est effectus futurus infallibiliter, liberè tamen.

53 Præterea, non immutat causas præuisas in statu conditionati: nam solas & omnes illas ponit in statu absoluto, quas viderat in conditionato. quid ergo mirum, si relinquat tam liberum statum absolutum, quàm reperit conditionatum?

Replicabis contra hoc: Etiam prædefinitio immutat statum conditionatum, nam in hoc fuit præuisus effectus futurus liber, sine prædefinitione tamen, in absoluto autem ponitur ipsa prædefinitio, ergo mutatur status. Respondeo, prædefinitionem, etiam si sit in statu absoluto, non tamen immutare causas actus liberi, quia ipsa non est causa illius actus, neque conditio, neque aliquid aliud immediatè concurrans ad actum liberum, vnde respectu huius habet se per accidens. Fateor, prædefinitionem esse causam causæ

actus liberi, sed tamen respectu ipsius actus liberi habet se per accidens, nam causæ actus liberi non pendent à prædefinitione, etsi hîc & nunc determinet ad illas; hoc autem respectu effectus illarum causarum habet se per accidens. Quod amplius explico: prædefinitio solum hoc habet, cogere Deum ut det auxilia efficacia, quæ aliâ poterat dare aut non dare pro suo libitu: argui Deum esse necessitatum ad danda auxilia efficacia, si hæc me non cogunt, ut supponimus, non potest magis obesse libertati, quàm si ea omnino liberè dedisset. Pone enim, Deum operari ex necessitate naturæ, sicut aliqui Philosophi dixerunt, numquid ideo nobis libertas auferetur, si dare nobis auxilia indifferentia: Certè per se notum est, necessitatem alterius in operando mihi non posse præiudicare, nisi quando ille mihi applicaret causas me necessitantes. Vnde, etiam si quæ necessitatus esset ad danda mihi omnia requisita ad scribendam, non propterea ego cogerer scribere. quis hoc non videt? Ergo quia Deus ex præfinitione se ipsum obligauerit mihi dare auxilia libera, efficacia tamen ex suppositione scientiæ, non magis meæ nocebit libertati, quàm si sine illâ obligatione illa dedisset.

Obiicies Secundò: Prædefinitio efficax, quantumvis esset causa mediata, si esset prærequisita necessario, tolleretur libertatem, ut ostendi Disputatione x. Physicâ à numero 70. agens de voluntate generali Dei; ergo causa remota potest etiam tollere libertatem, ergo, quia prædefinitio non sit causa immediata, sed remota, non ideo relinquit liberam voluntatem. Respondeo, concessio Antecedenti & consequentia, nego tamen à me solum probari, non laxi libertatem per prædefinitionem, eò quod sit causa mediata. Dixi enim, & quia est causa mediata, & quia non necessaria, solumque infert auxilia indifferentia, efficacia tamen; hoc autem potest habere ex præfinitione scientiæ mediæ. Thomistica autem electio vel volitio efficax, quàm in Physicis reieci, eo ipso quod necessaria est, debet antecedere omnem scientiam mediâ, & consequenter non potest esse illatæ auxiliorum quæ sint efficacia solum ex suppositione, sed necessario debet inferre auxilia naturâ suâ efficacia, & tollentia libertatem; quæ sunt physica prædeterminatio. Vnde etiam illa electio Thomistica, quantumvis necessaria, non tolleretur libertatem immediatè ratione sui, sed ratione prædeterminationis illatæ: si enim per impossibile eâ stante Deus postea daret auxilium indifferens, non tolleretur nostra libertas, sed Deus fuisset expostus periculo, ut eius voluntas efficax non obtineret intentum, eò quod non sciebat certò, imò dubitabat, an auxilium, quod dederat, esset futurum efficax, & poterat contingere ut non esset, nisi solum sufficiens. Cum ergo in nostrâ sententiâ hoc periculum tollatur per certitudinem scientiæ mediæ, non est vnde illa voluntas efficax cogat Deum ad inferenda auxilia prædeterminantia, & tollentia libertatem, poterit ergo dare libera, efficacia tamen, qualia Societas ponit.

Terço obiicies: Preceptum Dei de subeunda morte in hoc instanti v. g. impositum Christo, non est immediatè operatum, & tamen necessitat Christum Dominum ad subeundam mortem, ergo licet præfinitio non sit immediatè operata

ratia potest necessitare voluntatem. Nego consequentiam. Discrimen est, quia præceptum de morte efficit, carentiam mortis esse præceptum. Christus autem Dominus ob unionem ad Verbum erat incapax peccati, & consequenter incapax non moriendi: è quo fit, ut Deus non posset illi dare concursum ad non moriendum, quia non potest dare concursum ad rem repugnantem subiecto. Ceterum ex eo, quod Deus ex amore penitentiae Petri necessitetur ad danda Petro auxilia efficacia pro eâ penitentia, non fit Petrus incapax carentiae penitentiae, ergo bene poterit illi Deus dare concursum indifferenter ad penitentiam, & ad carentiam illius, & consequenter relinquere illam eius libertatem. Secundo respondeo, repugnantiam illam unionis hypostaticæ cum peccato esse antecedentem, nec nisi futuriioni alicui consequenti operationum Christi, idè esse suppositionem tollentem libertatem, quod nec scientia media, nec præfinitio illi innitens vilo modo habent, ut dictum est.

58 Hinc intelliges, cur causa mediata non necessaria non præcedat in priori naturæ simpliciter & absolute ad effectum, sic verò causa immediata etiam non necessaria. Quam difficultatem nonnulli recentiores tetigerunt, nullam tamen disparitatem reddentes, sed tamquam rem per se notam, in priori naturæ ad operandum solum debere concipi causas omnes immediatas, ex mediatis autem solum eas quæ necessariae sunt. Hæc illi supponunt, ut per se nota; habent tamen maximam difficultatem. Sicut enim effectus non indiget causis remotis non necessariis, ita neque indiget proximis non necessariis, ergo quoad hoc idem erit de remotis quod de proximis. Reddenda ergo est huius rei ratio, eò quod causa mediata possit habere connexionem cum effectu ex suppositione futuriionis conditionatæ ipsius effectus, quatenus, ut dixi, est illatiua causæ proximæ, quæ præiusta est habitura effectum. Omnis autem causa habens connexionem ex suppositione conditionatâ, non est absolute & simpliciter antecedens pro priori naturæ; quia ipsemet effectus non potest seipsum pro priori naturæ antecedere. At causa proxima non potest habere connexionem ex eo, quod inferat aliam causam dependentem à scientiâ mediâ, hoc enim iam esset influere solum remotè; ergo si habet connexionem, debet illam habere ex naturâ suâ, & independentem ab omni futuriione; ergo debet antecedere effectum ratione illius connexionis naturalis, & consequenter debet tollere libertatem, sicut diximus supra de prædeterminatione datâ post scientiam mediâ.

Contra totam istam doctrinam solum posset ultimò obici, prædeterminationem divinam esse causam proximam operationis: unde rectè inferetur, per illam tolli libertatem. Probatur Antecedens, quia repugnant in Deo duæ voluntates efficaces de operatione v. g. quarum una procedat ab alterâ: nam illa prior, quam nos dicimus remotam, eò ipso quod efficaciter velit operationem, est efficaciter executiva illius, & quidem immediate, nam potentia operatiua personæ rationalis immediate determinatur ad operandum per volitionem efficacem ipsius personæ circa illam operationem, si ea potentia expedita sit; ergo

omnis voluntas efficax in Deo immediate illum determinat ad operandum; talis autem est prædefinitio, ergo erit causa immediata.

Ob hoc argumentum nonnulli recentiores reiciunt in Deo ordines intentionis & executionis distinctos ratione inter se, & præterea præcludunt viam ad prædefinitiones, sed immeritò; nam assumptum argumenti euidenter falsum est. Potest enim agens liberum velle efficaciter effectum, mediatè tamen, quatenus vult alium actum voluntatis præmittere, quod euidenter ostendo ad hominem: Quantumcumque enim sit in manu hominis dare eleemosynam, vel ieiunare, potest tamen liberè quis ex amore Dei super omnia imperare actum eleemosynæ, qui actus postea exequitur immediate eleemosynam; ille autem prior, quantumcumque fuerit voluntas efficax de eleemosynâ, non est immediate executivus illius, sed debet præmittere ipsum formalem actum eleemosynæ imperatum, ut aduersarij fatentur, admittentes in nobis passim actus imperantes & imperatos, in quibus omnibus est eadem difficultas. Malè ergo isti docent, omnem voluntatem efficacem de aliquo obiecto immediate esse executivam illius, quando potentia est expedita; actus enim imperans volitionem eleemosynæ, vult etiam efficaciter mediatè ipsam eleemosynam, & eam solum mediatè exequitur; etiam si potentia loco-motiva, id est manus ad dandam eleemosynâ expedita sit. Ratio à priori est, quia agens liberum, ut tale, potest se ipsum determinare ad operandum pro suo libitu, potest enim dicere, si velit (quis enim illi contradiceret?) Volo dare eleemosynâ, ita ut ea procedat ex actu eleemosynæ aut charitatis, quorum vnum volo habere sub disunctione. Item, Volo ut existat ille effectus, sed per tales causas quas ego applicabo postea per aliam volitionem. Non ergo repugnat voluntas efficax, quæ non sit immediate effectiua sui obiecti adæquati, sed vultis immediate, alterius verò mediatè.

Confirmo, illa voluntas dandi auxilium efficax, imò & voluntas omnis prædeterminans, est amabilis reflexè à Deo per aliam voluntatem, quæ efficaciter imperetur; hæc autem voluntas imperans erit tunc voluntas efficax de actu prædeterminato v. g. & tamen non erit immediate illum exequens, sed tantum inferens voluntatem executivam. Hoc tam clarum est, ut nisi confusione terminorum nequeat impugnari. Fateor, hos ordines intentionis & executionis à nonnullis malè postea applicari, ut suis locis Deo duce ostendemus; illos tamen esse possibiles, nullo modo potest negari, & consequenter non potest hinc refutari prædefinitio efficax.

Ex his aduerto, præfinitionem non determinare ad volitionem auxilij propriè ut intentionem ad electionem, sed ut actum imperantem ad imperatum, quatenus scilicet amans conuersionem, vult reflexè volitionem auxilij efficacis propter ipsam conuersionem; volitio autem secuta vult ipsum auxilium propter se, quæ eo ipso potest manere sine præfinitione imperante, sicut meus amor de Deo, quia illum respicit propter se, potest manere sine amore salutis reflexè imperante ipsum amorem Dei super omnia. Ex quo colligitur, non esse necessariam præfinitionem ad volitionem auxilij. Quod si aliquando præfinitio

nitio solet vocari intentio determinans ad electionem mediorum, id intelligendum est eo sensu, quo aliquando actus imperans solet dici intentio, id est per præfinitionem determinari Deum ad habendam volitionem de auxilio, sicut actus imperans determinat ad habendum actum imperatum.

- 64 Tandem aduerte, eos, qui dicunt libertatem actibus intrinsecam, difficilius explicare, quâ ratione ea volitio mediorum non pendeat à præfinitione: nam cum ea sit necessaria saltem necessitate contrarietatis (stante enim præfinitione non potest non esse voluntas dandi auxilium efficax) videtur necessario futuram diuersam à volitione non supponente præfinitionem, quæ eo ipso est libera libertate etiam contrarietatis, in sententiâ autem horum Auctorum actus liber differt à necessario, ergo volitio auxilij necessaria, quæ supponit præfinitionem, non potest illam non supponere; aliâ eadem volitio fuisset indifferens, ut esset vel libera vel necessaria, quod in horum sententiâ repugnat: in nostris autem principiis, quibus docemus, eundem actum posse à libero in necessarium transire, facile intelligitur, quâ ratione volitio auxilij sit eadem, siue libera sit siue necessaria, id est, siue supponat præfinitionem imperantem, à quâ reddatur necessaria, siue illam non supponat, & sit etiam in se formaliter libera.

SVBSECTIO TERTIA.

Aliud argumentum contra præfinitiones solutum.

- 65 ALIUD argumentum contra intentionem efficacem seu præfinitionem nostræ bonæ operationis, desumitur ex eo, quod si potest Deus antecedenter efficaciter velle nostram bonam operam, poterit & nostram gloriam. Hoc autem videtur absurdum: si enim v. g. antequam Petrus habiturus sit actum liberum meritorium, iam Deus efficaciter decreuit illi dare gloriam, repugnat, ut gloria postea detur in præmium eorum meritorum; præmium enim necessario debet esse aliquid indebitum, quod donetur postea per merita; nemo enim meretur id quod habet. Huic argumento Primum respondeo, si in voluntate efficaci antecedenti de gloriâ hæc specialis difficultas propter rationem præmij aliquid urgeat, tunc non sequi, alios actus liberos, de quibus nos supra, & in quibus non est ea specialis difficultas, non posse præfiri. unde posset negari sequela à gloriâ ad eos actus, & è contrario. Secundò dico, argumentum procedere ex eo, quod non velint illius Auctores intelligere nostram volitionem efficacem, quam dicimus possibilem: quando enim dicimus, per illam hominibus gratis gloriam decerni, non intelligimus, ut *gratis* cadat supra gloriam, id est, decerni, ut *gratis* detur gratis, (si enim hoc esset, argumentum haberet vim) cadit ergo *gratis* supra voluntatem dandi, non verò supra obiectum illius; est enim voluntas illa ex se liberalis, ex parte verò obiecti onerosa, quia est voluntas vendendi gloriam propter merita. Et, licet ipsum velle vendere gloriam, sit gratuitum, quia non cogitur Deus ad hoc volendum, non tamen

vult gloriam dare liberaliter, sed ex meritis, seu vendere: fuit quando Petrus v. g. ex seipso animo bene faciendo amico id maxime optanti, vult illi vendere equum, voluntas hæc vendendi liberalis est, & propter illam meretur Petrus gratias apud amicum, quia non tenebatur hoc facere, non tamen vult equum gratis dare, sed ob iustam pretium. Hoc ergo posito, respondeo argumento in formâ, ex vi voluntatis antecedentis non intelligi gloriam Petro debitam immediate & absolute, sed quatenus ex vi huius voluntatis intelligitur Petrus habiturus merita, quibus illa gloriam emat, unde numquam debetur illi gloria independenter à meritis; postea autem viis iam meritis in ipso Petro, habet Deus voluntatem executam immediate gloriæ, quæ in se non est liberalis, sed ex iustitiâ, eo modo, quo voluntas efficax vendendi equum, est voluntas non quidem immediate tradendi equum, sed faciendi contractum, & acceptandi pretium in ordine ad equum; postea autem acceptato iam pretio, offertur alia voluntas dandi physicè ipsum equum. Hæc secunda nec ex parte obiecti, nec in se est liberalis. Non ex parte obiecti, ut patet: non in se, quia iam ad illam cogitur ex acceptione pretij; illa autem prior contrahendi ex parte obiecti, non erat liberalis, quia nil volebat gratis dare, in se autem liberalis erat, quatenus à nullo cogebatur ad volendum contrahere, sed hoc à semetipso liberaliter vult. Idem est in gloriâ, mutatis terminis *pecunie in merita, & equi in gloriâ vendendi in merendi.*

Tandem hoc confirmatur ex aduersariorum sententiâ: nam voluntas generalis inefficax dandi omnibus hominibus gloriam, in se omnino est liberalis; non verò ex parte obiecti, quia per illam neque inefficaciter vult dare Deus gloriam gratis, sed propter merita, quæ per illam voluntatem operatur etiam inefficaciter. Quod ergo hic dicunt hi de inefficaci, dicimus nos de efficaci. Quid clarius esse potest?

SVBSECTIO QUARTA.

Concluditur questio.

67 Ex argumentorum solutione constat prædeterminationis efficacis dependentis à scientiâ mediâ de futuro consensu possibilitas; quæ rursus sic confirmatur: si ego scirem certò & infallibiliter ex reuelatione diuinâ, Petrum v. g. daturum mihi librum infallibiliter si ab illo petam, quantumcumque liberè posset illum non dare, ego possem efficaciter velle librum, & ad hoc velle petere; poterit ergo etiam, & Deus eodem prorsus modo.

Dices: Discrimen est manifestum, quia mea voluntas efficax potest frustrari, non verò diuina. Sed contrâ, quia hæc voluntas mea innitens scientiæ diuinæ hic & nunc non potest frustrari, nisi quatenus ego possum non petere librum, quæ est mutatio ex parte meæ voluntatis; si autem ego non mutor (prout Deus non potest mutari) tam infallibiliter mea voluntas effectum obtinebit quàm diuina; ergo discrimen hoc nullum est. Confirmatur conclusio alio exemplo: eo enim quod ego sum certus per reuelationem, paratum quod ego sum certus per reuelationem, paratum mihi concursum, si ego velim operari, possum efficaciter

68 efficaciter velle operari, etiam antequam mihi Deus pareat in actu secundo auxilium. Tandem confirmatur, Deus potest promittere, cui, Petrum absolute convertendum, etiam antequam hoc videat, si sciat illum convertendum, casu quo vocetur, & velit Deus de facto illum vocare, tunc autem ea promissio non minorem habet connexionem quam præfinitio; ergo si una non repugnet, neque altera.

Ratio à priori huius sententiæ ea est: nam, v. superius insinuaui, hæc præfinitio solum determinat Deum ad danda auxilia efficacia, libera tamen; hæc autem determinatio (vt per se patet, & supra ostendimus) nullo modo laedit libertatem, quia non influit immediate; ergo. Confirmatur: operari infallibiliter, & posse non operari, nullo modo inter se repugnant; ergo potest Deus vtrumque vnicuique actu amare efficaciter, & consequenter poterit & efficaciter præfinitio consensus, & simul dare potentiam ad oppositum, ac proinde & simul relinquere libertatem. Non ergo præfinitiones, vt impossibiles, vilo modo reicienda sunt. Vtrum autem de facto dentur, viderint Theologi.

69 Hinc infero etiam contra nonnullos, qui præfinitiones admittunt, non solum per prædefinitionem, supponentem essentialiter scientiam mediam, sed etiam per illam quæ scientiam mediam antecederet, non euertendam libertatem, si tamen Deus post prædefinitionem haberet scientiam mediam, auxiliis efficacibus & liberis, eaque vteretur. Ratio est, quia illa præfinitio seipsa nec tollit nec ponit libertatem immediate, id enim fit per principia influentia in operationem, quæ inferuntur ex illa præfinitione, vnde quantumvis detur in Deo illa intentio efficax ante scientiam mediam, si tamen postea occurrunt media efficacia & libera, quibus obtineatur quod intenditur per prædefinitionem, non est vnde tollatur libertas, non quidem per ipsam intentionem per se, vt dixi, quia non influit; nec per electionem, quia hæc solum voluit media libera, licet efficacia; ergo ex nullo capite laesa fuit libertas. Fateor, illam prædefinitionem antecedentem scientiam mediam, fuisse quasi expositam, vt tolleretur libertatem: si enim postea non occurrerent media efficacia & libera, teneretur Deus ponere media efficacia, etiam si necessitarent, quibus libertas tolleretur: verum, si occurrerent media libera, vt dixi, & efficacia, posset per eam præfinitionem non tolli libertas.

SECTIO IV.

Quid sit libertas in actu secundo.

70 INQUIRO, an actus amoris v. g. qui mihi iam est liber, id habeat per suam essentialitatem, ita vt sicut ei est essentialis, esse amorem Dei, sit etiam, esse liberum; an verò id habeat per entitatem intrinsecam sibi superadditam realem, vel modalem; an per denominationem extrinsecam, & vnde. Similem questionem explicuimus Disputat. xiv. Logica, Sectione 1. vtrum scilicet veritas sit essentialis actibus intellectus, & exhibitis ferè præfens difficultas explicata mansit: arbitror enim, idem esse de vtriusque actibus dicendum, scilicet & veritatem & libertatem illis

esse extrinsecam, cum hac differentiâ, quòd veritas propositionis desumitur ab obiecto, libertas autem actus voluntatis ab indifferentiâ eius potentia à quâ procedunt: verum, quia duo vel tria argumenta specialem videntur habere difficultatem, in præfenti ea oportet examinare.

SUBSECTIO PRIMA.

Sententia docens libertatem esse essentialiter proponitur.

RECENTIORES nonnulli, quibus adhæsit Hurtadus Disput. 15. de Animâ sect. 6. defendunt, libertatem esse essentialiter actui. Eam probant ex D. Thomâ 1. 2. quæst. 19. art. 1. vbi docet, bonum & malum esse per se differentias actuum voluntatis; ergo sentit D. Thomas, libertatem, quæ requiritur ad bonitatem & malitiam, esse essentialiter actui. Verum, licet hi putent, hoc testimonium clarum esse pro ipsis, ego ostendo esse valde obscurum: ibi enim D. Thomas non loquitur nisi præcisè de bonitate & malitiâ quæ ex parte obiecti proveniunt actibus, & hanc nunc admittimus libenter, esse essentialiter actibus, quia hi per suam essentialitatem respiciunt obiecta; vnde D. Thomas hic concludit his verbis: *Differentia autem speciei in actibus est secundum obiecta*; hic autem quid ad libertatem, quæ non provenit ex obiecto, sed ex principio indifferenti & cognitione? ergo S. Thomas hic nihil de libertate.

Arguunt alij Secundo: Actus liber essentialiter est perfectior quam necessarius; ergo libertas est aliqua perfectio intrinseca actui. Hoc argumento summum probatur, libertatem esse modum intrinsecum in actu, non verò esse quid essentialiter illi. Respondeo tamen, neque hoc probari: dico enim, actum liberum à necessario non differre intrinsecè, sed solum extrinsecè; ergo solum extrinsecè potest inter illos esse excessus perfectionis.

Sed vrgent: Potentia libera in actu primo differt à necessariâ, ergo actus secundus liber in se ipso debet differre à necessariâ; ergo intrinsecè debet esse liber. Ego retorqueo argumentum pro me contra aduersarios: Potentia libera in actu primo non differt intrinsecè à potentia necessariâ, sed solum per denominationem extrinsecam à voluntate Dei, volentis concurrere vel indifferenter vel determinatè; ergo similiter in actu secundo libertas non erit essentialis & intrinseca ipsi actui, sed denominatio extrinseca partialiter, vt infra explicabimus. Vides, si consequentia bona sit, meum argumentum esse euidens: nam assumo Antecedens certissimum, aduersarij verò falsum.

Tertiò arguunt: Vitalitas est essentialis actui secundo, ergo & libertas. Respondeo, falsum esse Antecedens, si de ipso amore loquatur; idem enim, qui fit à potentia, & propterea dicitur vitalis physice, potuit diuinitus infundi à Deo, quo casu non esset vitalis physice, vt supra ostendi. Præterea, etsi etiam loquamur de actione absolute, est falsum, illi esse essentialiter, actu esse vitalem: quia licet essentialiter emanet à voluntate, non tamen eius terminus vnitur necessariò cum voluntate, prout requiritur ad actionem vitalem,